

Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού

Διεύθυνση: ΣΤΑΔΙΟΥ 5, GR105 62, ΑΘΗΝΑ,
Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: posdep@posdep.gr Ιστοσελίδα: www.posdep.gr

Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ε Ι Ο

Αθήνα, 26 Απριλίου 2010

Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ **

ΘΕΜΑ: Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ «*Το Πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα: Όραμα, Προβλήματα και Προοπτικές*» 23-25 Απριλίου 2010, Αμφιθέατρο Μεγάρου Καρατζά, ΕΤΕ, ΑΘΗΝΑ

Το Συνέδριο έθεσε καίριους και σημαντικούς για την ανάπτυξη προβληματισμούς, που ανταποκρίνονται στην ελληνική και στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα αλλά και στις διαφαινόμενες διεθνείς εξελίξεις.

Το Συνέδριο άνοιξε με χαιρετισμό του Προέδρου της ΠΟΣΔΕΠ καθηγητή Νικολάου Σταυρακάκη και ακολούθησαν: εκ μέρους του Πρωθυπουργού και της κυβέρνησης χαιρέτισε η **Υπουργός Παιδείας, Δια βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, κ. Άννα Διαμαντοπούλου**, και ακολούθησε ο χαιρετισμός του **Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. Φίλιππου Πετσάλνικου**. Στη συνέχεια διαβάστηκε χαιρετισμός που απέστειλε η **Επίτροπος για θέματα Εκπαίδευσης, Πολιτισμού, Πολυγλωσσίας και Νεολαίας κ. Ανδρούλα Βασιλείου** και ακολούθησε με σύντομο χαιρετισμό η Εκπρόσωπος από το κόμμα των **Οικολόγων Πρασίνων κ. Ι. Κοντούλη**.

Χαιρετισμό απηύθυναν επίσης: εκ μέρους της **Συνόδου των Πρυτάνεων** καθηγητής **Αν. Μάνθος**, ο Πρόεδρος της **Συνόδου Προέδρων των ΑΤΕΙ** καθηγητής **Στ. Καρκάνης**, ο Πρόεδρος της ΓΣΕΕ κ. **Γ. Παναγόπουλος**, ο Πρόεδρος της **ΟΣΕΠ-ΤΕΙ** καθηγητής **Γ. Τσάκνης**, και εκπρόσωποι φορέων εργαζομένων των ελληνικών πανεπιστημίων, **ΠΟΣΕΕΔΙΠ-ΑΕΙ** και **Ομοσπονδία Συλλόγων ΕΕΔΙΠ Ι**, και τέλος εκπρόσωπος της **ΟΙΕΛΕ**.

Η συμμετοχή ως εισηγητών των Ευρωπαϊκών εμπειρογνομώνων και εκπροσώπων ευρωπαϊκών θεσμικών φορέων, όπως **EUA, OECD, ESU, ENQA, MAGNA CHARTA OBSERVATORY, SAUVONS LA RECHERCHE**, συνέβαλαν στον εμπλουτισμό του διαλόγου και του προβληματισμού και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των Ελλήνων ακαδημαϊκών, ερευνητών, φοιτητών και των υπόλοιπων συνέδρων.

Ο εν λόγω προβληματισμός υπηρετήθηκε επίσης με ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες και επιστημονικά έγκυρες ομιλίες και από Έλληνες εξέχοντες επιστήμονες και θεσμικούς των Πανεπιστημίων, που κάλυψαν θέματα σχετικά με το ρόλο και τη συμβολή του ελληνικού πανεπιστημίου στην κοινωνία, τη σύνδεση με άλλες

εκπαιδευτικές βαθμίδες και τη δια βίου μάθηση, με την αγορά εργασίας και την έρευνα και ανάπτυξη, και, βέβαια, σχετικά με τις αλλαγές στη διακυβέρνηση των πανεπιστημίων. Πιο συγκεκριμένα, τα θέματα αυτά συμπυκνώνονται ως εξής:

- *Ανάγκη διαμόρφωσης από την πολιτεία και μετά οργανωμένο διάλογο, ενός κεντρικού στρατηγικού σχεδίου ολικής αναδιάταξης του συνόλου της Ανώτατης Εκπαίδευσης, με την εφαρμογή της «κοινής λογικής».*
- *Ανάγκη σύνδεσης των πανεπιστημίων με την ποιότητα και την αριστεία: να ανοίξει ο διάλογος για την ποιότητα των Προγραμμάτων Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών, και την ουσιαστική και αποτελεσματική εμπλοκή των Πανεπιστημίων στη διαδικασία της Δια Βίου Μάθησης.*
- *για την Έρευνα και την Ανάπτυξη: να αρχίσει άμεσα ο διάλογος για ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για την Έρευνα, που θα κατοχυρώνει την αυτονομία των ερευνητών και την υποχρέωση της πολιτείας για συνεχή, σταθερή και σοβαρή χρηματοδότηση της Έρευνας, και ειδικά της Βασικής, με διαφάνεια και αξιοκρατία.*
- *για τη διακυβέρνηση του Πανεπιστημίου: να αρχίσει άμεσα ο διάλογος για ένα συνεκτικό και λιτό Νόμο-Πλαίσιο που θα κατοχυρώνει την ακαδημαϊκότητα των εσωτερικών λειτουργιών και την αυτοτέλεια των Ιδρυμάτων.*

Τα βασικά σημεία των συνεδριών μπορούν να συμπυκνωθούν στα εξής:

Η **Πρώτη Συνεδρία** είχε τίτλο «*Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης: Και τώρα τι;*» και συντονιστή τον καθηγητή **Διονύση Κλάδη** (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου). Στη συνεδρία υπήρξε μια γενική επισκόπηση-αποτίμηση της πορείας υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων της Διαδικασίας της Μπολώνιας κατά την περίοδο 1999-2010 και αναλύθηκαν οι προοπτικές που διαγράφονται μετά το 2010. Η **Ligia Deca**, Πρόεδρος της European Students' Union (ESU), προσέγγισε το θέμα από την οπτική γωνία των φοιτητών, ενώ ο **Howard Davies**, senior adviser της European University Association (EUA), παρουσίασε την εκδοχή της EUA για το τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα στη Διαδικασία της Μπολώνιας και για το τι μένει να γίνει στο μέλλον, στηριζόμενος και στη σχετική πρόσφατη μελέτη της EUA "Trends 2010". Ο **Bastian Baumann**, Γενικός Γραμματέας του Magna Charta Observatory, αναφέρθηκε στις αρχές και τις αξίες της Magna Charta Universitatum στη νέα εποχή της Διαδικασίας της Μπολώνιας. Από τις εισηγήσεις προέκυψε ότι η Διαδικασία της Μπολώνιας έχει υλοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό από τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Εντούτοις, έχουν υπάρξει και προβλήματα κατά την υλοποίησή της, τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στα χρόνια που έρχονται. Έγινε επίσης συζήτηση και για τις αντιδράσεις που εκδηλώνονται σε αρκετές χώρες τόσο από φοιτητές όσο και από το διδακτικό προσωπικό. Κατά τους εισηγητές, οι αντιδράσεις αυτές κατά κύριο λόγο αναφέρονται στον τρόπο υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων της Διαδικασίας της Μπολώνιας από τις

Κυβερνήσεις αλλά και από τα ίδια τα Πανεπιστήμια. Ειδικότερα στο σημείο αυτό τονίστηκε ότι όντως σε πολλές περιπτώσεις κυβερνήσεις και πανεπιστήμια υλοποιούν τις μεταρρυθμίσεις με λανθασμένο τρόπο, ενώ σε άλλες περιπτώσεις διαπιστώνεται διαστρέβλωση των αρχών της Διαδικασίας, με την εφαρμογή άσχετων πολιτικών στο όνομα δήθεν της Διαδικασίας της Μπολώνιας (π.χ. θεσμοθέτηση διδάκτρων).

Η **Δεύτερη Συνεδρία** με θέμα «Πρόσβαση και συμμετοχή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες για όλους» και συντονιστή τον **Νικήτα Καστή**. Σε ό,τι αφορά τη διασύνδεση με τα κοινωνικά προτάγματα, καθώς και τη σχέση με την αγορά εργασίας, οι έρευνες και οι μελέτες που παρουσιάστηκαν, καθώς και τα στοιχεία σχετικά με τις ανάγκες για πολιτικές ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής στις πολυ-πολιτισμικές κοινωνίες του 21^{ου} αιώνα, αναδεικνύουν σοβαρά ελλείμματα για την ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, όπως τεκμηριώθηκε από τον καθηγητή **Πάνο Τσακλόγλου** (ΟΠΑ), μελέτες καταδεικνύουν την ενίσχυση – αντί της εξομάλυνσης – των κοινωνικών ανισοτήτων ήδη από τη σχολική εκπαίδευση, οι οποίες αποτυπώνονται στη σύνθεση του φοιτητικού πληθυσμού των σχολών και τμημάτων, των οποίων οι πτυχιούχοι εμφανίζουν πλεονεκτήματα σε σχέση με την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας. Με απλά λόγια, οι μαθητές υψηλών επιδόσεων προέρχονται κατά μεγάλο ποσοστό από εύπορες κοινωνικές ομάδες, και εν συνεχεία αυτοί φοιτούν στις Πολυτεχνικές, Ιατρικές κ.α. σχολές, των οποίων οι προοπτικές απασχόλησης συνεχίζουν να παρουσιάζονται καλύτερες από αυτές των πτυχιούχων άλλων σχολών. Επιπλέον, η σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ιδιαίτερα τις Σκανδιναβικές, στις οποίες αναφέρθηκε η **Gro Beate Vige**, Σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας και Έρευνας της Νορβηγίας (Τομέας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης), αναδεικνύει την παντελή έλλειψη πολιτικών – ακόμη και προβληματισμού – στην Ελλάδα σχετικά με τη διασφάλιση ευκαιριών πρόσβασης-συμμετοχής στο σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των μελών κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο περιθωριοποίησης-αποκλεισμού. Αυτή την προβληματική εισήγαγε ο **Μανώλης Χρυσάκης**, Ερευνητής, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, και αναφέρθηκε σε παραδείγματα όπως οι οικονομικοί μετανάστες και όσοι δεν μπόρεσαν να σπουδάσουν σε ηλικία μικρότερη των 25 ετών (δεύτερη ευκαιρία), καθώς και σε πολίτες ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ή και των 60 ετών, που αποτελούν διευρυνόμενο ποσοστό του πληθυσμού των ευρωπαϊκών χωρών, λόγω της δημογραφικής γήρανσης.

Η **Τρίτη Συνεδρία** (Σάββατο 24 Απριλίου 11:00-13:30), με θέμα «Πανεπιστήμιο και Αγορά Εργασίας» και συντονιστή τον **Πάνο Τσακλόγλου** (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών) περιελάμβανε τέσσερις εισηγήσεις. Η πρώτη εισήγηση ήταν από τον ερευνητή του ΟΟΣΑ **Fabrice Henard**, ο οποίος αναφέρθηκε σε σειρά τάσεων και καλών πρακτικών που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ και αποσκοπούν στην ενίσχυση των δεσμών της

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Η δεύτερη εισηγήτρια ήταν η **Μαρία Καραμεινή** (Πάντειο Πανεπιστήμιο), η οποία τόνισε ότι οι Έλληνες πτυχιούχοι αντιμετωπίζουν αυξανόμενες δυσκολίες ένταξής τους στην αγορά εργασίας και ότι η πρόσφατη οικονομική κρίση φαίνεται να οδηγεί σε επιμήκυνση της διάρκειας της ανεργίας μετά την ολοκλήρωση των σπουδών, σε αύξηση των δυσκολιών σταθεροποίησης των πτυχιούχων σε θέσεις μισθωτής εργασίας αλλά και σε μείωση των ευκαιριών αυτοαπασχόλησής τους. Ο τρίτος εισηγητής ήταν ο **Πάνος Τσακλόγλου** (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), ο οποίος επεσήμανε ότι, παρά την ταχύτατη επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και παρά το ότι οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (όπως και όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος) αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, οι πτυχιούχοι έχουν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας, υψηλότερες αποδοχές και υψηλές ιδιωτικές αποδόσεις της εκπαίδευσης σε σύγκριση με τους αποφοίτους χαμηλότερων βαθμίδων. Όμως, ταυτόχρονα παρατηρούνται και σημαντικότερες διαφορές μεταξύ ομάδων αποφοίτων. Τέλος, στην τέταρτη εισήγηση ο **Γιάννης Καλογήρου** (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο) αναφέρθηκε στη σημασία της οικοδόμησης ικανοτήτων για την οικονομία και την κοινωνία της γνώσης, κάνοντας ειδική αναφορά στους αποφοίτους των Πολυτεχνικών Σχολών. Οι ικανότητες αυτές δεν έχουν αποκλειστικά τεχνικό/γνωσιακό χαρακτήρα αλλά εκτείνονται σε ευρύτερη γκάμα δεξιοτήτων και πρωτοβουλιών.

Η **Τέταρτη Συνεδρία**, με συντονιστή τον **Νίκο Παπαδάκη** (Πανεπιστήμιο Κρήτης), είχε ως θέμα «*Οργάνωση Συμφερόντων, Πανεπιστήμιο & Πολιτική Ι: Αυτοτέλεια, απόδοση λόγου και διακυβέρνηση*» με έμφαση στην αυτοτέλεια, στην απόδοση λόγου και στη διακυβέρνηση. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης συνεδρίας, ο Καθηγητής **Μιχάλης Σταθόπουλος** (ΕΚΠΑ) ανέδειξε τις συγκροτησιακές συνιστώσες μιας πραγματικής πανεπιστημιακής αυτοτέλειας, η οποία αυτή τη στιγμή αποτελεί ζητούμενο για το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο. Ανέδειξε ζητήματα όπως οι παραλυτικές συνέπειες της αντιπαραγωγικής γραφειοκρατίας, οι στρεβλώσεις στη χρήση του πανεπιστημιακού ασύλου κ.ά. Ο Καθηγητής **Αντώνης Μανιτάκης** (ΑΠΘ) εστίασε στις τυπικές και άτυπες αγκυλώσεις του ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου, καταδεικνύοντας ευσύνοπτα τις μακροχρόνιες επιπτώσεις του διαδικαστικού φетиχισμού, του γραφειοκρατισμού και των στρεβλών διοικητικών πρακτικών. Επιπρόσθετα, ανέδειξε το θεσμικό και πολιτικό δρόμο προς την ουσιαστική αυτονομία και την ανάγκη να αρχίσει η συζήτηση για ένα νέο και πραγματικό Νόμο-Πλαίσιο. Ο Καθηγητής **Γιάννης Πανούσης** (ΕΚΠΑ), ανατέμνοντας τη μικροφυσική των κρυφών εξουσιών στο πανεπιστήμιο, έθεσε στο προσκήνιο τις συνθήκες που παράγουν, αναπαράγουν και νομιμοποιούν φαινόμενα νεποτισμού, αδιαφάνειας και διαπλοκής, μετατρέποντας τη διαφθορά σε κυρίαρχο διοικητικό *modus operandi*. Τέλος, ο Καθηγητής **Χρήστος Λυριντζής** ανασυγκρότησε κριτικά το μετεωρισμό του ελληνικού πανεπιστημίου μεταξύ του ασφυκτικού κρατικού εναγκαλισμού και των διαμεσολαβημένων προσεγγίσεων στη σχέση πανεπιστημίου και αγοράς. [**Robert**

Cowen, *Emeritus Professor of the Institute of Education, University of London; Senior Research Fellow, Oxford University; Immediate Past President, Comparative Education Society in Europe*: η εισήγησή του θα μοιρασθεί, λόγω αδυναμίας μετακίνησής του στην Αθήνα εξ αιτίας της σκόνης του ηφαιστείου του παγετώνα Εϊγιαφιαλιοκούλ στην Ισλανδία].

Η **Πέμπτη Συνεδρία** (Σάββατο 24 Απριλίου 17:00-18:30), με θέμα «Αναζητώντας την Ποιότητα και την Αριστεία» και συντονιστή τον **Μάνο Μαρσαγγάνη** (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), ξεκίνησε με την εισήγηση του **Padraig Walsh** (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διασφάλισης της Ποιότητας, ENQA) που παρουσίασε το Ευρωπαϊκό Πρότυπο Κριτηρίων και Κατευθύνσεων, καθώς και την επίδρασή του στις εθνικές πολιτικές για την αξιολόγηση των πανεπιστημίων στο πλαίσιο και της διαδικασίας της Bologna. Ο κ. Walsh αναφέρθηκε ιδιαίτερα στην εμπειρία της χώρας του, της Ιρλανδίας, όπου η αξιολόγηση και η διασφάλιση της ποιότητας, παρά τις αρχικές δυσκολίες, αναγνωρίστηκε τελικά ως ισχυρό εργαλείο βελτίωσης του έργου αλλά και της εικόνας των πανεπιστημίων. Στη συνέχεια, ο **Σπύρος Αμούργης** (Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας) υπογράμμισε την αξία της εσωτερικής αξιολόγησης, και παρουσίασε το ρόλο της ΑΔΙΠ στην εδραίωσή της στην Ελλάδα. Αμέσως μετά, ο **Θωμάς Σφηκόπουλος** (Πανεπιστήμιο Αθηνών) παρουσίασε την ιδιαίτερη εμπειρία του Τμήματος Πληροφορικής, όπου διαδικασίες ποιοτικής αξιολόγησης εφαρμόζονται ατύπως, αλλά με μεγάλη επιτυχία, από τη δεκαετία του '90. Ο κ. Σφηκόπουλος άσκησε κριτική στην κυριαρχία ποσοτικών κριτηρίων αξιολόγησης σε ορισμένες χώρες του εξωτερικού, προκρίνοντας μια πιο σύνθετη προσέγγιση ποιοτικής αποτίμησης που να λαμβάνει υπόψη τους στόχους κάθε πανεπιστημίου (και κάθε τμήματος), ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές του. Τέλος, ο κ. **Θέμης Λαζαρίδης** (City College of New York), ανέλυσε τις ποσοτικές μεθόδους που βασίζονται σε βιβλιομετρικά δεδομένα, υποστηρίζοντας ότι, παρά τις αδυναμίες τους, παρέχουν έγκυρη, διαφανή και αντικειμενική βάση για την αξιολόγηση πανεπιστημίων και πανεπιστημιακών. Ο κ. Λαζαρίδης επεσήμανε την τεράστια καθυστέρηση με τη οποία εφαρμόζεται ο θεσμός της αξιολόγησης στην Ελλάδα, αποδίδοντάς την στο στρεβλό τρόπο με τον οποίο γίνεται κατανοητή σε μερικά τμήματα η αυτοδιοίκηση ως αντίσταση σε κάθε είδους εξωτερικό έλεγχο. Η ζωνρή συζήτηση που ακολούθησε, με τις ερωτήσεις και μικρές τοποθετήσεις των παρισταμένων και με τις απαντήσεις των εισηγητών, κινήθηκε στην κατεύθυνση της πλήρους συναίνεσης ως προς την αξία της αξιολόγησης, με επιφυλάξεις ως προς τις παρενέργειες της μιας ή της άλλης μεθόδου εφαρμογής της. [**Arild Raaheim**, *Professor of the University of Bergen, Head of the Higher Education Research Unit, Norway*: η εισήγησή του θα μοιρασθεί, λόγω αδυναμίας μετακίνησής του στην Αθήνα εξ αιτίας της σκόνης του ηφαιστείου του παγετώνα Εϊγιαφιαλιοκούλ στην Ισλανδία].

Η **Έκτη Συνεδρία** με θέμα «Οργάνωση Συμφερόντων, Πανεπιστήμιο & Πολιτική II: Γνώση και εξουσία, διακυβέρνηση και πολιτική στο Πανεπιστήμιο» και συντονιστή τον ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών **Μιχάλη Σταθόπουλο**, εστιάζει

στους όρους συγκρότησης της σχέσης εξουσίας και γνώσης, έρευνας και ανάπτυξης, εμβαπτίζοντας αμφότερες στην προβληματική περί διακυβέρνησης και πολιτικής στο, και για το πανεπιστήμιο. Ο καθηγητής **Θοδωρής Φορτσάκης** (Ε.Κ.Π.Α) ανέπτυξε την άποψή του για τη χρηστή διακυβέρνηση του πανεπιστημίου, ο Καθηγητής **Ξενοφών Κονιάδης** (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου), ανέπτυξε το ζήτημα της πανεπιστημιακής αυτοδιοίκησης και της ανάγκης απομάκρυνσης από τον κρατικό παρεμβατισμό και τα διαπλεκόμενα συμφέροντα. Ο Καθηγητής **Αργύρης Κυρίδης** (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας) επικεντρώθηκε στην απουσία αυτοδύναμων, για το κάθε Α.Ε.Ι., ερευνητικών δομών και λειτουργιών. Επεσήμανε την ανάγκη ισόρροπης ανάπτυξης όλων των επιστημών στις ερευνητικές δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να υπηρετούν και τους στόχους της διδασκαλίας. Ακόμα αναφέρθηκε στην ανάγκη δημιουργίας ενός κώδικα ερευνητικής – επιστημονικής δεοντολογίας. Τέλος, ο Καθηγητής **Σήφης Μπουζάκης** (Πανεπιστήμιο Πατρών) ανέλυσε τις σημαντικότερες θεσμικές τομές που επιχειρήθηκαν στα συστήματα πρόσβασης και προσπάθησε να αναδείξει τις κοινωνιολογικές παραμέτρους των παραπάνω πολιτικών που στόχευαν στην αντιστοίχιση της εκπαιδευτικής με την κοινωνική πυραμίδα.

Η **Έβδομη Συνεδρία**, με θέμα «Πανεπιστήμιο και έρευνα: να σώσουμε και τα δύο» και συντονίστρια την **Ευγενία Μπουρνόβα** (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Γραμματέα της ΠΟΣΔΕΠ, είχε ως στόχο την αναζήτηση των θεσμικών εκείνων πρωτοβουλιών που θα πρέπει να προταθούν για τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Η πρώτη εισήγηση, από τον πρώην πρόεδρο του γαλλικού κινήματος *Sauvons la recherche*, καθηγητή **Bertrand Monthubert** (Πανεπιστήμιο Toulouse), εστίασε στην ανάγκη συνεργασίας τόσο ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια όσο και μεταξύ των ευρωπαϊκών φορέων που θέλουν να διαφυλάξουν την αυτονομία των ερευνητών και τον κεντρικό ρόλο της έρευνας στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Στο πλαίσιο του αγώνα για την υπεράσπιση αυτών των βασικών αρχών, αναφέρθηκε στην ιδιαίτερη σημασία της ενημέρωσης της κοινής γνώμης, η οποία στη Γαλλία στήριξε τους επιστήμονες και ανέδειξε την έρευνα ως κοινωνικό αίτημα. Στην συνέχεια, ο **Δημήτρης Λουκάς**, πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Ερευνητών, καταρχάς σκιαγράφησε τη θεσμική εξέλιξη και την πορεία του ερευνητικού συστήματος της Ελλάδας τα τελευταία 25 χρόνια, το οποίο εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, και στη συνέχεια επεχείρησε να θέσει τις προοπτικές του υπό διαμόρφωση Ενιαίου Χώρου Παιδείας και Έρευνας. Ο **Πέτρος Μαραγκός** (Ε.Μ.Π.) παρουσίασε εισήγηση για την προώθηση στην Ελλάδα της Αδέσμευτης Βασικής Έρευνας, με μόνα κριτήρια την αριστεία σε επιστήμη και τεχνολογία, όπως αυτή κρίνεται διεθνώς από άλλους ερευνητές, και την αξιοποίηση του μεγάλου ανθρώπινου επιστημονικού δυναμικού της Ελλάδας. Το όραμα και οι προοπτικές για έναν Εθνικό Οργανισμό Έρευνας και Τεχνολογίας, κατά τα πρότυπα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών των ΗΠΑ (NSF), έχουν ενσωματωθεί σε προταθέν σχέδιο νόμου του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας. Τέλος, ακολουθώντας τη λογική επισήμανσης ‘καλών πρακτικών’, ο

καθηγητής **Μπάμπης Σαββάκης**, (Πανεπιστήμιο Κρήτης) παρουσίασε στην εισήγησή του τα χαρακτηριστικά του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, και επεσήμανε την ανάγκη για την εξάλειψη του διαχωρισμού ανάμεσα στη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα. Τόνισε, μάλιστα, ότι η αξιολόγηση των ερευνητικών προτάσεων πρέπει να γίνεται μόνο με βάση την επιστημονική τους ποιότητα και με κύριο στόχο την πρόοδο της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας στην Ελλάδα.

Τη συνεδρία έκλεισε ο Γενικός Γραμματέας της Γ.Γ.Ε.Τ., καθηγητής **Αχιλλέας Μητσός**, ο οποίος δήλωσε ότι τις επόμενες εβδομάδες θα δοθεί στη δημοσιότητα το σχέδιο για το νέο θεσμικό πλαίσιο που θα αφορά τον ερευνητικό ιστό της χώρας και θα ακολουθήσει δημόσια οργανωμένη διαβούλευση στην Αθήνα και στις άλλες πόλεις όπου υπάρχουν ερευνητικά κέντρα. Επιδίωξη της κυβέρνησης θα είναι να συζητηθούν άμεσα οι βασικές αρχές της πολιτικής για την έρευνα και της νέας αρχιτεκτονικής του ερευνητικού ιστού, με στόχο να υπάρξει το φθινόπωρο ένα σχέδιο νόμου για την έρευνα. Ο Γ.Γ. δεσμεύτηκε ότι μέσα σε λίγες εβδομάδες θα δημοσιοποιηθεί σχετικό κείμενο-πλαίσιο (white paper). Δήλωσε επίσης ότι η ΓΓΕΤ ήδη σχεδιάζει και θα προκηρύξει εντός του 2010 προγράμματα για χρηματοδότηση έρευνας και ότι θα κυκλοφορήσουν σύντομα τα σχέδια των προκηρύξεων των νέων προγραμμάτων, ώστε να προχωρήσει και η σχετική διαβούλευση. Επίσης δεσμεύτηκε ότι αυτές οι προκηρύξεις θα επαναλαμβάνονται με κανονικότητα για τα επόμενα χρόνια. Διαβεβαίωσε, τέλος, ότι η ΓΓΕΤ δεσμεύεται για την απλοποίηση των όρων συμμετοχής και διαχείρισης, καθώς και για την πιστή εφαρμογή αρχών καλής πρακτικής στην αξιολόγηση των προτάσεων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τέλος, παρουσίασαν και τα πορίσματα από τα **δύο στρογγυλά τραπέζια** που φιλοξενήθηκαν στο Συνέδριο.

Το **Πρώτο Στρογγυλό Τραπέζι** είχε τίτλο «Πρυτανικές Αρχές: Ελληνικό Πανεπιστήμιο και Ευρωπαϊκή Πραγματικότητα» και συντονιστή το **Νικόλαο Σταυρακάκη** (ΕΜΠ), Πρόεδρο της ΠΟΣΔΕΠ. Η βασική θεματολογία, που αναπτύχθηκε από κάθε συμμετέχοντα ήταν η εξής:

Από τον τέως Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **καθηγητή Χρήστο Κίττα**, επισημάνθηκε η ανάγκη αποκατάστασης του σοβαρού ελλείμματος εσωτερικής δημοκρατικής λειτουργίας στα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια και η επίτευξη της αυτονομίας τους από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό της πολιτικής – κομματικής εξουσίας ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή συμπόρευση με τα άλλα πανεπιστήμια του ευρωπαϊκού χώρου.

Από τον Πρύτανη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθηγητή **Αναστάσιο Μάνθο**, επισημάνθηκε το γεγονός της έναρξης προσαρμογής των ελληνικών πανεπιστημίων στα νέα δεδομένα και τις απαιτήσεις της εποχής που δίνουν την προτεραιότητα στη γνώση, καθώς και στην αποτελεσματική

οργάνωση της διά βίου εκπαίδευσης που όλα μαζί αποτελούν τα κλειδιά για την ανταπόκριση των πανεπιστημίων στις εξελισσόμενες νέες αδήριτες ανάγκες.

Από τον Αντιπρύτανη του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή **Λεωνίδα Λουλούδη**, επισημάνθηκε η αδυναμία εναρμόνισης του ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα, λόγω ποικιλώνυμων αντιστάσεων, με αποτέλεσμα να καθυστερούν οι αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές στην ανώτατη εκπαίδευση και να μεγαλώνει η απόσταση με τα ευρωπαϊκά ιδρύματα, κυρίως όσον αφορά τις εκπαιδευτικές επιδόσεις και την αξία των πτυχίων των αποφοίτων μας.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, καθηγητής **Σταύρος Κουμπιάς**, αναφέρθηκε κατά κύριο λόγο σε δύο ζητήματα, την έλλειψη ουσιαστικής αυτοτέλειας και την υποχρηματοδότηση της έρευνας – που ανέρχεται μόλις στο 1/3 του αντίστοιχου ευρωπαϊκού μέσου όρου και δεν δίνεται σε τακτική βάση - δύο ζητήματα που φέρνουν σε μεγάλη απόσταση τα ελληνικά ιδρύματα από τα ευρωπαϊκά.

Από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, καθηγητή **Ιωάννη Γεροθανάση**, παρουσιάστηκε η ομιλία με τον τίτλο: *«Η Έρευνα στην Ανώτατη Εκπαίδευση στην Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή πραγματικότητα»*, στην οποία τεκμηρίωσε ότι, ενώ η Ανώτατη Εκπαίδευση, η Έρευνα και η Καινοτομία είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη των χωρών – μελών, η χρηματοδότηση της έρευνας είναι σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο στην Ελλάδα, με διαρκή φθίνουσα πορεία που την καθιστά ουραγό σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Από τον Πρύτανη του Πολυτεχνείου Κρήτης, καθηγητή **Ιωακείμ Γρυσπολάκη**, επισημάνθηκαν τα προβλήματα που απορρέουν από τη σημερινή δομή του ελληνικού πανεπιστημίου και προτάθηκε η ριζική αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου στον τρόπο ανάδειξης των διοικητικών οργάνων του Πανεπιστημίου, στις προϋποθέσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ, στην καθιέρωση ενός αντιγραφειοκρατικού τρόπου διαχείρισης, στην αξιολόγηση των διδασκόντων και των διδασκομένων, στην επιβολή κινήτρων για αριστεία, στην αποθάρρυνση της χαλαρής φοίτησης, στην αναγκαιότητα σύμπτυξης των διάσπαρτων σε κάθε γωνιά της χώρας πανεπιστημιακών τμημάτων, χάριν τόσο της σωστής λειτουργίας των ιδρυμάτων όσο και της μείωσης των άσκοπων λειτουργικών εξόδων.

Τέλος, από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, **Θεόδωρο Παπαθεοδώρου**, επισημάνθηκε ότι σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που διέρχεται η χώρα, οι μεταρρυθμίσεις και ο εκσυγχρονισμός των ελληνικών πανεπιστημίων θα πρέπει να στηρίζονται σε γενναία επένδυση στη γνώση, την καινοτομία και την αριστεία.

Το **Δεύτερο Στρογγυλό Τραπέζι** είχε τίτλο «*Εκπαιδευτικοί, Ερευνητικοί & Κοινωνικοί Εταίροι*» και συντονιστή τον **Απόστολο Λακασά**, δημοσιογράφο στην Εφημερίδα «Καθημερινή. Η Πολιτεία δεν λαμβάνει υπόψη της τις προτάσεις των ερευνητικών ιδρυμάτων. Σε αυτό το συμπέρασμα ομονόησαν, μέσω των εισηγήσεών τους, ο Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ, κ. **Γιάννης Στουρνάρας**, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», κ. **Δημήτριος Νιάρχος**, ο Επιστημονικός Διευθυντής Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, κ. **Σάββας Ρομπόλης**, καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, καθώς και ο καθηγητής του ΤΕΙ Αθήνας **Γιάννης Τσάκνης**, Πρόεδρος της ΟΣΕΠ-ΤΕΙ, οι οποίοι συμμετείχαν στο Δεύτερο Στρογγυλό Τραπέζι του Συνεδρίου. Συγκεκριμένα, με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική κρίση στη χώρα και την προσφυγή της κυβέρνησης στον μηχανισμό στήριξης από ΕΕ και ΔΝΤ, τόσο ο κ. Ρομπόλης όσο και ο κ. Στουρνάρας εστίασαν στις προτάσεις που είχαν εδώ και χρόνια κάνει τα ερευνητικά τους ινστιτούτα για μεταρρυθμίσεις που σήμερα επιβάλλονται από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Ειδικότερα, ο κ. Ρομπόλης στην εισήγησή του επικεντρώθηκε ιδιαίτερα στην παρουσίαση του πλούσιου έργου που έχει επιδείξει το Ινστιτούτο Εργασίας κατά την εικοσαετή λειτουργία του (1990-2010) στους τομείς της επιστημονικής έρευνας, της κατάρτισης, της επιμόρφωσης, της δια βίου μάθησης και της τεκμηρίωσης των θέσεων της ΓΣΕΕ και ευρύτερα του συνδικαλιστικού κινήματος, συμμετέχοντας παράλληλα σε ευρωπαϊκά (Δυτική και Κεντρική-Ανατολική Ευρώπη) δίκτυα ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων και προωθώντας επιστημονικές συνεργασίες με πανεπιστήμια του εσωτερικού και του εξωτερικού. Επίσης, έκανε λόγο για την ανάγκη κατάρτισης αναλογιστικής μελέτης για τις επιπτώσεις της μεταρρύθμισης στο ασφαλιστικό σύστημα. Παράλληλα, ο κ. Στουρνάρας εστίασε στα οφέλη που θα έχει η οικονομία από την απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών (π.χ. άδειες φορτηγών Δ.Χ.) και την άρση του καμποτάζ στο χώρο της τουριστικής κρουαζιέρας. «Από το 2005 είχαμε μιλήσει για την αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων που προωθούνται σήμερα» τόνισε ο κ. Στουρνάρας. «Η έρευνα και η τεκμηρίωση δεν συγκινεί την εκτελεστική εξουσία» συμπλήρωσε ο κ. Ρομπόλης, κάνοντας λόγο για «χαμένη 20ετία» επειδή δεν ελήφθησαν υπόψη οι προ 20ετίας επιστημόνες του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ. Ο κ. Νιάρχος, τέλος, εστίασε στην ανάγκη της συνεργασίας των πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων, ενώ ζήτησε η πολιτεία να στηρίξει έμπρακτα τα ερευνητικά κέντρα, τα οποία αποτελούν πόλο ανάπτυξης της οικονομίας μιας χώρας. Τέλος, ο Πρόεδρος της ΟΣΕΠ-ΤΕΙ, Γιάννης Τσάκνης, παρουσίασε τη συμβολή των ΑΤΕΙ τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην έρευνα – ειδικά τα τελευταία χρόνια - αλλά και στην ανάπτυξη της χώρας. Επίσης, τόνισε τη σημαντική συμβολή που μπορούν να έχουν τα Τεχνολογικά Ιδρύματα στο ξεπέρασμα της σημερινής κρίσης στην οποία βρίσκεται η χώρα.

Τις εργασίες του Συνεδρίου έκλεισε ο **Πρόεδρος της ΠΟΣΔΕΠ, Νικόλαος Σταυρακάκης**, τοποθετούμενος στα παρακάτω σημεία:

Α) έχουμε εκπλήρωση με επιτυχία του βασικού στόχου του συνεδρίου, που είναι η σωστή επανατοποθέτηση όλων των μεγάλων ανοικτών θεσμικών προβλημάτων

που βιώνει σήμερα ο ενιαίος, πλέον, χώρος ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας στη χώρα μας.

Β) Θα εξαντληθούν όλες οι από την τεχνολογία προσφερόμενες δυνατότητες για τη μεγιστοποίηση της διάχυσης του τεράστιου όγκου προβληματισμών και πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν κατά το τριήμερο του συνεδρίου, τόσο από τους εισηγητές όσο και από τους συμμετέχοντες, μέχρι να φθάσουμε βέβαια στην έκδοση των Πρακτικών του Συνεδρίου. Ειδική έκκληση έγινε στους συμμετέχοντες που έκαναν παρεμβάσεις-τοποθετήσεις, να αποστείλουν τις θέσεις τους για να συμπεριληφθούν στα πρακτικά. Τις επόμενες μέρες θα βρίσκονται στο διαδικτυακό τόπο της ΠΟΣΔΕΠ οι βιντεοσκοπημένες εργασίες του Συνεδρίου.

Γ) Πολλές ευχαριστίες στους χορηγούς του Συνεδρίου, χωρίς τη συμβολή των οποίων δεν θα μπορούσε να είχε οργανωθεί μια προσπάθεια αυτής της κλίμακας.

Δ) Τέλος, θερμές ευχαριστίες απευθύνονται στους ομιλητές, τους συμμετέχοντες και όλους όσοι συνέβαλαν με τον όποιο τρόπο στις εργασίες του συνεδρίου. Θερμές εγκάρδιες ευχαριστίες και συγχαρητήρια αξίζουν στην Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου για τη σημαντική συμβολή όλων στην εξαιρετική ποιότητα των εργασιών του. Ειδική μνεία αξίζει να γίνει στην **Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου και Γραμματέα της ΠΟΣΔΕΠ, Ευγενία Μπουρνόβα**, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών, για τη συνεχή, ακούραστη παρακολούθηση της οργανωτικής διαδικασίας σε όλα τα επίπεδα από την πρώτη στιγμή μέχρι το τελευταίο λεπτό, παρά τις ειδικές συνθήκες στις οποίες βρέθηκε το τελευταίο διάστημα.

<p>Ο Πρόεδρος</p> <p>Νικόλαος Μ. Σταυρακάκης Καθηγητής Ε.Μ.Π.</p>		<p>Η Γραμματέας</p> <p>Ευγενία Μπουρνόβα Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ε.Κ.Π.Α.</p>
---	---	---

** ΟΛΕΣ ΟΙ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΣΕ VIDEO, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΚΑΙ ΘΑ ΑΝΑΡΤΗΘΕΙ ΣΤΟΝ ΙΣΤΟΤΟΠΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ <http://www.posdep.gr/> ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΗΜΕΡΕΣ.